

Сертифікація, стандартизація, якість

РОЛЬ ВІДДІЛУ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ З ПИТАНЬ НАКОПИЧУВАННЯ, СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ТА КОРИСТУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ

І.В.Корон

*ІФНТУНГ, 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15,
e-mail: public@ifdtung.if.ua*

Важко переоцінити місце та роль інтелектуальної власності у науково-технічному, економічному та соціальному розвитку цивілізованої країни.

У класичній економіці об'єктами права власності завжди є матеріальні предмети — сукупність різного виду майна, яке використовуються в процесі господарювання і розподіляється на землю, працю та капітал.

Однак сьогодні ключового значення набуває стрімке зростання унікальних знань, тобто, накопиченого суб'єктом господарювання інтелектуального капіталу, який складається з нематеріальних об'єктів — проектів, технічних рішень, специфічних знань, баз даних, баз знань, програмних продуктів, менеджерського досвіду, організаційних можливостей і інтуїції окремих фахівців, які за певних обставин можна конвертувати в прибуток.

Після того, як інтелектуальні продукти отримують правову охорону держави, вони стають об'єктами інтелектуальної власності і автоматично трансформуються в частку інтелектуального капіталу, стаючи разом з іншими нематеріальними активами підґрунтям наступної капіталізації. Інтелектуальний капітал — не тільки основний ресурс сучасної організації, а й важливий компонент, який найбільш успішно розвивається при створенні наукомісткої інноваційної продукції і є визначальним при вимірюванні ринкової вартості організації.

Варто нагадати, що згідно з класифікацією Всесвітньої організації інтелектуальної власності, до якої нещодавно вступила і Україна, інтелектуальну власність поділяють на дві великі групи:

— промислова власність: відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів та послуг, раціоналізаторські пропозиції;

— авторське право та суміжні права: права на літературні, музичні, художні, архітектурні, фотографічні, аудіовізуальні твори, комп'ютерні програми, виступи, лекції, бази даних тощо та їх відтворення (виконання).

Таким чином, інтелектуальна власність і інтелектуальний капітал — найбільш істотні компоненти, що ідентифікують нову економіку і відіграють у ній домінуючу роль.

Як показує практика, інтелектуальні активи набагато цінніші матеріальних ресурсів: співвідношення інтелектуального капіталу високотехнологічної компанії до загальної вартості її матеріальних та фінансових активів у середньому складає 10:1. Наприклад, така відома і успішна корпорація, як Microsoft, маючи ринкову капіталізацію в сотні мільярдів доларів, матеріальних фондів налічує всього на кілька мільярдів.

Прояви вірного керування накопиченими знаннями і досвідом спостерігаються у здатності колективу не просто володіти потенціальним інтелектуальним капіталом, а примушувати його працювати, виконуючи свою **основну функцію** — **одержувати додаткові прибутки за рахунок різного роду технологічних і організаційних переваг над конкурентами.**

Зрозуміло, що одним з пріоритетних напрямків для Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, як і для будь-якої інтелектуалізованої організації, є розв'язання низки проблем, пов'язаних з нако-

пичуванням і реальним вимірюванням інтелектуального капіталу з наступним ефективним керуванням ним.

Для виконання комплексу робіт з виявлення, правової охорони і захисту об'єктів інтелектуальної власності університету, а також оперативного вирішення пов'язаних з цим питань, на початку 2004 року був створений відділ охорони інтелектуальної власності та інформаційно-рекламної діяльності.

У лютому 2004 року відділом розпочата інвентаризація більше 50 видів, раніше створених об'єктів інтелектуальної власності, з систематизацією та формуванням відповідних електронних баз даних, з метою можливості їх подальшого накопичування та наступної комплексної вартісної оцінки інтелектуального капіталу університету.

Якісна оцінка інтелектуального капіталу дозволить ректорату вести стратегічно вірну політику в підготовці фахівців для нафтогазової промисловості, реалізації інноваційних та інвестиційних проектів за рахунок отримання конкурентних переваг над спорідненими навчальними та науковими закладами, гідному входженню до міжнародного освітнього простору та ринку праці.

У рамках своєї компетенції працівники відділу мають також розробляти і впроваджувати заходи для покращення винахідницької роботи, проводити консультації і семінари з питань охорони промислової власності і авторського права, брати участь у навчальному процесі студентів та слухачів інституту післядипломного навчання з дисципліни "Інтелекту-

альна власність", здійснювати супровід виконання науково-дослідної тематики науково-технічною інформацією, рекламувати кращі розробки університету, укладати договори на продаж об'єктів інтелектуальної власності, ліцензій, ноу-хау, франчизи.

Працівники відділу разом з науковцями економічних кафедр беруть активну участь у виконанні науково-дослідної тематики з питань розробки методології вартісної оцінки інтелектуального капіталу, яка в подальшому буде використовуватись для експертизи об'єктів господарювання підприємств і організацій нафтогазової галузі.

З числа співробітників відділу найближчим часом планується підготувати декілька патентних повірених, а також оцінювачів нематеріальних активів підприємств і організацій. Беручи до уваги дефіцит такого роду фахівців, можна прогнозувати їх високу затребуваність у регіоні.

Крім того, відділу разом з іншими підрозділами доручено провести серйозну роботу із започаткування постійнодіючої виставки науково-технічних досягнень підрозділів вузу, яка згодом має трансформуватись у виставку досягнень підприємств нафтогазової промисловості.

Вважаємо, що подібний підрозділ з охорони інтелектуальної власності, укомплектований досвідченими фахівцями, нормативно-правовою базою та комп'ютерною технікою, міг би багато зробити для активізації роботи нематеріальних активів інтелектуалізованої організації, насамперед тієї, яка працює над створенням інноваційної інтелектомісткої продукції.

II-а міжнародна школа-семинар ТЕОРІЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

*м. Ужгород
(27 вересня – 2 жовтня 2004 р.)*

Оргкомітет конференції

*88000, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46,
Ужгородський національний університет,
математичний факультет*

Тел: (03122) 43443, 43325

E-mail: cyber @ mail.uzhgorod.ua

Робочі мови:

українська, російська, англійська

Передбачене читання лекцій у напрямках:

- Моделі прийняття рішень в умовах визначеності, ризику і невизначеності
- Моделі прийняття рішень і штучний інтелект
- Моделі і методи оптимізації, алгоритми і програмне забезпечення
- Моделі прийняття рішень в соціально-економічних системах
- Економічне обґрунтування процесів прийняття управлінських рішень